

— a törvényhozás könnyen megtalálhatná azt a tükröt, amelyben a kielégítésre váró szükségletek minemisége és aktualitása objektíve és rendszeres formában kiviláglódik. Van egy elevenen lüktető és szinte egységesen kialakult *jogászi közvélemény*, amely maradék nélkül tükrözi a társadalmi és gazdasági élet folyamatait és hiányait. Ha nem is becsüljük túl ennek a jogászi közvéleménynek politikai erejét és fájdalommal tudjuk, hogy nincsenek már olyan idők, amikor az eszme, egy gondolat kürtszavára falak omlottak le és várak emelkedtek — de másfelől a konkrét kérdésekben egységesen kialakult közmeggyőződés, még sem tekinthető oly quantitáé negligéablenak, amely felett az illetékesek hallgatással elsétálhatnak. Nem vagyunk szerénytelenek, nem is gondolunk arra, hogy a jogalkotás szakkérdéseit, a hozzáértő jogászi közvélemény irányítólag determinálhassa. De szeretnők látni, hogy a kodifikáció menetét és tempóját, nem csupán tiszteletreméltó falusi olvasókörök és lelkes dalárdák de — szerényen és halkán — a magyar jogászvilág is befolyásolhassa.

v. i.

Az országvezetés művészetének csodái ritkán teremnek. Ma is ott áll a római fórumon a művészi relief, amely a jó Trajanus császár életéből két szimbolikus képet mutat: a közterhek könyveinek elégetését és a római nép közötti kenyérosztást. A francia forradalmi gondolatok győzelme nem diszitené ma a történelem lapjait, ha a nagy Carnot nem teremt, nincsetelenségnek közepette a meztlábasok hordájából, szervezett, példás hadsereget. És ime: Mussolini, aki a piszok helyére hygienet, az összeveisszaság helyére rendet, évezredes terméketlenség helyére kalászokkal terhes rónákat varázsoolt.

De csodák ritkán teremnek, — az országvezetés isteni szikráju művészete felette kiváltságos, ritka ajándék.

Ezért: csodákat várni — merő oktalanság. Nem lehetünk egy nagy gondolatot, panaceát, mely a leromlás helyén fellendülést teremt. Ezt a csodavarást helyettesitenünk kell azzal, hogy a társadalmi-, gazdasági-, és jogéletnek minden egyes szakaszán megkeressük azt a pontot, amelyen a javítás lehetséges és ezt az így kínákozó javítást keresztülvisszük. Az apró tökéletesítések mozaikja végeredményben az összhelyzet gyógyulását jelenti.

A magyar társadalomban, gazdasági világban és jogászközönségben megvan e szituációnak nyílt felismerése; a magyar ember egy évezred során hozzászokott a kétségbeesett helyzetek elleni küzdelemhez. A magyar jogász és közgazda megállás nélkül dolgozik azokon az ezer ponton való tökéletesítési javaslatokon, melyeknek megvalósításától eredményt vár.

De ez a munka homokba fut, ezek a javaslatok írott malasztot jelentenek, a tökéletesítés és ezzel a gyógyítás folyamata elmarad. Mindez azért, mert az országvezetés felelős tényezői: törvényhozás, kormányzat ezzel a munkával idegenként állanak szemben, idegenként, akinek utjai mások, ismeretlenek. A hódító erkölce ez: nem hallani meg a hódított kívánságát. Nemzeti kormányzat, nemzeti törvényhozás össze kell, hogy fonódjék a nemzet tényezőinek kívánságaival és kezdeményezésével.

Álljon itt három példa, három apró mozaikkő a tökéletesítés munkájának kis részletekből összeállított mozaikmezejéből.

Az első: a magyar külkereskedelmi mérleg megfordításának ügye. A magyar közgazdaság tényezői az utolsó évek során sokszorosan rámutattak azokra a cikkekre, amelyeknél a kivitel *természetes* fejlesztése, a bevétel *szerves* visszaszorítása keresztülvihető, rámutattak a felvilágosításnak és állami kedvezményezésnek azokra a módjaira, melyek a fejlesztést, illetőleg visszaszorítást biztosítani hivatottak. Évek telnek el, amíg az előkészületek megindulnak, újabb évek, míg a bürokrácia csővezetén áthaladva tetté válnak, — azalatt a mai rohanó világ gazdasági forgatagban a konstelláció gyökerestől megváltozik és megint mást, újat kellene célhoz mért sebességgel keresztülhajtani.

Hogy ma a kiviteli mérleg javul? — nem szerves intézkedések következménye ez, hanem kiséró jelensége az általános leromlásnak, szegénységnek.

A második példa: inzulvencionális jogunk helyzete. A legsúlyosabb hitelkrízis idejét éljük: a fizetéseképtelenségek száma mértani arányban szaporodik. Vannak autonóm szervek, amelyek e téren szinte heroikus munkát végeznek, — de ez sokban hiábavaló erőfeszítés, mert megtörik a vonatkozó jogterület egyenetlenségén, elavult csődjogon, sok helytelen elgondolású részletszabályon.

Itt is vannak mélyen átgondolt, kész javaslatok, amelyek várják az irodalmi alkotásokra talán helyérvaló *nonum prematur in annum*-ot. Nem törődik velük senki; nem lesz belőlük semmi. Közben halad, rohamosan halad a gazdasági élet dekompozíciója.

A magyar törvényhozás hosszú előkészületek után tető alá hozta a korlátolt felelősségű társaságokról szóló törvényt. Nyilvánvalóan azért, hogy ez új társasági alak élő formájává váljék a hiteljogi társulásnak.

Az első tervezetek megjelenése óta közvélemény, melynek előkelő jogászegyleti előadásokon is már évek előtt hang adatott, hogy a mai adózási jogszabályok mellett ez új társulási forma el sem tud indulni népszerűsödésének útján.

A törvény maholnap életbe lép. Mégsem történik semmi. Megállunk a félrendszabálynál. Alkotunk kft-t, hiteljogilag tőkéletesen, hogy meglegyen nálunk is a kisembereknek, kis- és középtőkének modern társulási alakja. Azt a lépést azonban, mely az alkotást a tervezés világból az életbe átviszi, — elfelejtjük megtenni.

Példák ezek, részletek, talán nem is a legjellemzőbbek. De mutatják — minden politikától mentesen —, hogy tárgyilag sem történik meg az országvezetésben az, ami jó, célravezető és a krízisből kivezetéshez szükséges lenne.

Gl. A.

Az ügyvédi kamara és a jogi sajtó megint diadalt aratott, megakadályozta az értékhatárnak megváltoztatását. A sajtónovella, az okirati kényszerről szóló és a hitelezőket károsító cselekmények büntetőjogi védelmét célzó javaslat után egy újabb vívmány: egyedüli szépséghibája, hogy mind negatív és eredménye az, hogy egy nem kívánatos gyermek nem születik meg. Talán az ügyvédek és a jogi sajtó hibásak abban, hogy a működésük mindig ilyen destruktív? Talán az ügyvédségnek, mely állandó érintkezésben van az étellel, a gazdasági és üzleti forgalommal, az az érdeke, hogy minden a régiben maradjon, hogy a jogszabályok ne ujuljanak meg a viszonyok megváltozásával? De talán mégsem ez lehet az ok, mert eddig még az ügyvédeknek a sok rossz mellett azt sohasem hányták a szemére, hogy tulzottan reakciósak. Nem gondolják az illetékesek, hogy aki elég okos és megfontolandó érvet tud felhozni arra, hogy mi nem célszerű, talán arra is alkalmas lenne, hogy megmondja, hogy milyen új jogszabály kívánatos? Az ügyvédség, nem is szólva, hogy törvényes kötelessége is a korszerű reformok iránti javaslattétel, azért is alkalmas arra, mert ha rossz tanácsot ad, annak saját maga fogja a joggyakorlatban a kárát vallani. Vagy az illetékesek kompromittálónak tartják, hogy a törvények alkotásánál igénybe